

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยใช้สิทธิตามมาตรการ
ลดหย่อนภาษีเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศ
Factors affecting personal income tax planning toward the use of tax
allowances to support domestic tourism

เบญจมาศ เร่มศรี^{1*}, กาญจนา พรสมฤทธิสกุล²
Benjamas Remsri^{1*}, Kanjana Phonsumlissakul²

¹หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต (ข้อมูลและการวิเคราะห์) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Master of Accountancy Program (Data and Analytics), Faculty of Business Administration,
Kasetsart University

²Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

Corresponding author's e-mail: benjamasremstri@gmail.com^{1}, fbuskap@ku.ac.th²

Received: June 16, 2025

Revised: June 30, 2025

Accepted: July 09, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้สิทธิมาตรการลดหย่อนภาษี เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลธรรมดาที่คาดว่าจะใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีจำนวน 250,000 ราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เสียภาษีจำนวน 419 คน โดยมีผู้ใช้สิทธิจำนวน 175 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า เพศและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้สิทธิตามมาตรการลดหย่อน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มการใช้สิทธิน้อยกว่าเพศชายและผู้ที่มีความรู้ทั่วไปด้านภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากกว่ามีแนวโน้มจะใช้สิทธิลดหย่อนน้อยกว่า ในขณะที่ระดับการศึกษาและทัศนคติของผู้เสียภาษี มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการใช้สิทธิ กล่าวคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มการใช้สิทธิมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า อีกทั้งผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเสียภาษีมีแนวโน้มใช้สิทธิมากกว่าผู้ที่ทัศนคติเชิงลบต่อการเสียภาษี นอกจากนี้ ผลการศึกษาเฉพาะ

กลุ่มผู้ใช้สิทธิยังพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และแหล่งเงินได้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนเงินในการใช้สิทธิลดหย่อนภาษี ในทางตรงกันข้าม รายได้ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนเงินที่ใช้สิทธิ ผลการศึกษานี้มีประโยชน์ในการสนับสนุนการกำหนด นโยบายภาษีให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เสียภาษี โดยเฉพาะการสื่อสารสิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มความเข้าใจและการใช้สิทธิอย่างถูกต้องของประชาชน และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการ สนับสนุนการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การวางแผนภาษี, สิทธิลดหย่อนภาษี, การท่องเที่ยวเมืองรอง, ความรู้ด้านภาษี, ทัศนคติทางภาษี

Abstract

This research aims to examine the factors influencing personal income tax planning through the utilization of tax deduction measures designed to promote domestic tourism. The population in this study comprises approximately 250,000 individual taxpayers expected to benefit from the tax incentives. The sample includes 419 taxpayers, among whom 175 have used the tax deduction measure. Data were analyzed using inferential statistical methods, including correlation analysis, logistic regression, and multiple regression. The results reveal that gender and general knowledge of personal income tax are negatively associated with the use of the tax deduction measure. Specifically, females are less likely to utilize the benefit compared to males, and individuals with greater general tax knowledge are also less likely to claim the deduction. In contrast, education level and positive taxpayer attitudes are positively associated with the use of the measure-taxpayers with higher education and a more positive attitude toward tax compliance are more likely to use the deduction than those with lower education levels or negative attitudes. Furthermore, among those who used the tax benefit, age, education level, and source of income are positively related to the amount of deduction claimed, whereas monthly income is negatively related. These findings provide valuable insights for designing tax policies that align with taxpayer behavior, particularly in developing effective communication strategies to improve understanding and proper utilization of tax benefits. The results also support relevant agencies in promoting the use of tax incentives to sustainably stimulate domestic tourism in the future.

Keywords: tax planning, tax deduction rights, secondary city tourism, tax knowledge, tax attitudes

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยส่งผลต่อการสร้างงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่ยังขาดการพัฒนา รัฐบาล จึงได้กำหนดเป้าหมายให้รายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศมีสัดส่วนไม่น้อยกว่า 40% ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยวทั้งหมด และมีบทบาทสนับสนุนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ไม่น้อยกว่า 25% ภายในปี พ.ศ. 2570 (กระทรวงการคลัง, 2567) หนึ่งในมาตรการที่สำคัญของรัฐบาลในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว คือ การใช้มาตรการภาษี

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ โดยอนุญาตให้บุคคลธรรมดาใช้จ่ายจากการเดินทางและที่พักในจังหวัดท่องเที่ยว รongมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้สูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของนโยบายภาษีในฐานะเครื่องมือ กระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม แม้มาตรการดังกล่าวมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 แต่ยังคงพบว่า ประชาชนจำนวนไม่น้อยไม่ได้ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเชื่อมั่นต่อมาตรการของรัฐ ความสามารถในการเข้าถึง เทคโนโลยีดิจิทัล หรือแม้กระทั่งทัศนคติส่วนบุคคลต่อการวางแผนภาษีและการเสียภาษี (ชนินฐา นิลรัตนานนท์, 2567; ญัฐพัชร อภิวัฒน์ไพศาล, 2564) นอกจากนี้ ปัจจัยพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ รายได้ แหล่งเงินได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส ก็มีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมด้านภาษีในลักษณะที่แตกต่างกัน และควรได้รับการพิจารณาอย่างเป็นระบบ การวางแผน ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในบริบทของมาตรการลดหย่อนภาษี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ จึงไม่ได้เป็นเพียง การคำนวณภาระภาษีตามกฎหมายเท่านั้น หากแต่เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของผู้เสียภาษีในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ภายใต้กรอบของสิทธิและหน้าที่ทางภาษี การวางแผนที่จะช่วยให้ผู้เสียภาษีสามารถเลือกใช้สิทธิประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากร ลดความเสี่ยงจากการตีความผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงินในระดับบุคคล ซึ่งในภาพรวมจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพของนโยบายภาษีและการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวม

การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการใช้ สิทธิตามมาตรการลดหย่อนภาษี เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศ โดยมุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การใช้สิทธิลดหย่อนภาษีกับปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (โดยเฉพาะการท่องเที่ยว เมืองรอง) และทัศนคติในการวางแผนภาษี โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายภาษีของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โดยช่วยให้สามารถออกแบบการสื่อสารที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เสียภาษี ส่งเสริมความเข้าใจและการใช้สิทธิ ลดหย่อนภาษีอย่างถูกต้อง อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการใช้สิทธิตามมาตรการภาษี เพื่อสนับสนุน การท่องเที่ยวในประเทศ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตามมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในประเทศกับจำนวนเงินที่ใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตามมาตรการดังกล่าว

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการใช้สิทธิมาตรการภาษี เพื่อสนับสนุน การท่องเที่ยวในประเทศ มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การวางแผนภาษี (tax planning)

Hoffman (1961) ได้คิดค้นทฤษฎีการวางแผนภาษีที่ชื่อว่า Hoffman's Tax Planning Theory คือ การวางแผน ภาษีอากร เป็นกระบวนการกำหนดแนวทางปฏิบัติทางการเงินล่วงหน้า เพื่อให้การเสียภาษีเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และ เป็นไปตามกฎหมายภาษีอากร โดยมุ่งเน้นให้ผู้เสียภาษีใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่กฎหมายกำหนดให้มากที่สุด เพื่อลดภาระ ภาษีอย่างถูกต้องโดยไม่ทุจริตหรือหลีกเลี่ยงภาษี ทั้งนี้การวางแผนภาษีอากรเป็นแนวทางที่ช่วยให้ทั้งบุคคลและธุรกิจสามารถ ลดภาระภาษีได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมทั้งบริหารจัดการทางการเงินให้มีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎี การตัดสินใจทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งชี้ว่า ผู้เสียภาษีมีแนวโน้มเลือกแนวทางที่ให้ประโยชน์สูงสุดในกรอบที่ถูกต้องตามกฎหมาย

งานวิจัยในอดีตพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษี ได้แก่ ระดับรายได้มีผลต่อการวางแผนภาษี ผู้มีรายได้สูงมักให้ความสำคัญกับการบริหารภาษีมากกว่า ความรู้ทางภาษีในระดับสูงมีผลต่อการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพ และทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษีช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการปฏิบัติตามภาษีและการวางแผนภาษี (ณัฐภัทร มีไพญลย์สกุล, 2563)

2. การวางแผนภาษีด้วยการใช้สิทธิลดหย่อนตามมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศ

การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถดำเนินการได้ผ่านการใช้สิทธิลดหย่อนตามมาตรการของรัฐ ซึ่งหนึ่งในมาตรการสำคัญที่รัฐบาลไทยได้ดำเนินการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ คือ “มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศสำหรับบุคคลธรรมดา” โดยเฉพาะในช่วงนอกฤดูท่องเที่ยว (low season) ซึ่งมีเป้าหมาย เพื่อกระจายรายได้สู่เมืองรองและส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

มาตรการดังกล่าวอนุญาตให้ผู้มีเงินได้สามารถนำ “ค่าใช้จ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวรอง” มาหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 15,000 บาท ภายในช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม ถึง 30 พฤศจิกายน 2567 ซึ่งครอบคลุมค่าบริการที่จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ค่าที่พักในโรงแรม โฮมสเตย์ไทย หรือสถานที่พักที่ไม่ใช่โรงแรม ทั้งนี้ การใช้สิทธิลดหย่อนจะต้องมีหลักฐานประกอบเป็นใบกำกับภาษีแบบเต็มรูปแบบตามมาตรา 86/4 แห่งประมวลรัษฎากร ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ e-Tax Invoice & e-Receipt เท่านั้น

มาตรการดังกล่าวนับเป็นหนึ่งในแนวทางการวางแผนภาษีที่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีเงินได้ที่มีพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวหรือเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่เมืองรอง ซึ่งนอกจากจะได้รับสิทธิลดหย่อนภาษีแล้วยังมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย ทั้งนี้รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายให้การท่องเที่ยวภายในประเทศมีส่วนรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยว และมีบทบาทในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ถึงร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2570

มาตรการนี้จึงเป็นทั้งเครื่องมือทางภาษีที่สามารถนำไปสู่การวางแผนภาษีอย่างมีระบบ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่นและระดับประเทศอย่างยั่งยืน

3. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่จัดเก็บจากรายได้ของบุคคลธรรมดาตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากร มาตรา 40 โดยใช้อัตราก้าวหน้า (progressive tax rate) ซึ่งปรับตามระดับเงินได้สุทธิ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และจัดสรรภาระภาษีตามความสามารถของผู้มีรายได้ (กรมสรรพากร, 2563) ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีต่อกรมสรรพากร การปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวช่วยลดความเสี่ยงจากบทลงโทษทางภาษี และสนับสนุนระบบภาษีให้มีเสถียรภาพ รวมถึงเป็นการส่งเสริมการวางแผนการเงินและการจัดการรายได้ให้มีประสิทธิภาพ รายได้ที่ต้องนำมาคำนวณภาษีตามกฎหมาย แบ่งออกเป็น 8 ประเภทตามมาตรา 40 ซึ่งจัดกลุ่มตามลักษณะของรายได้และอาชีพ เพื่อให้การคำนวณภาษีมีความเหมาะสมและยุติธรรม สำหรับการลดหย่อนภาษี เป็นสิทธิที่กฎหมายให้แก่ผู้มีรายได้เพื่อลดภาระภาษี และส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) ค่าลดหย่อนส่วนตัวและครอบครัว 2) ประกันสุขภาพและประกันชีวิต 3) เงินออมและกองทุนเพื่อเกษียณ 4) เงินบริจาคทั่วไปและพิเศษ และ 5) มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น มาตรการท่องเที่ยวเมืองรอง ซึ่งการใช้สิทธิลดหย่อนในแต่ละกลุ่มจะมีเพดานและเงื่อนไขเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนด (กรมสรรพากร, 2567)

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติการเสียภาษี

ทัศนคติของบุคคลธรรมดาที่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการเสียภาษี โดยทัศนคติที่ดีสามารถส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างสมัครใจ ทัศนคติเกิดจากทั้งประสบการณ์ตรง (direct experience) และประสบการณ์โดยอ้อม (indirect experience) รวมถึงค่านิยมส่วนบุคคล ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ในเชิงบวกหรือลบต่อการเสียภาษี การเข้าใจทัศนคติของประชาชน

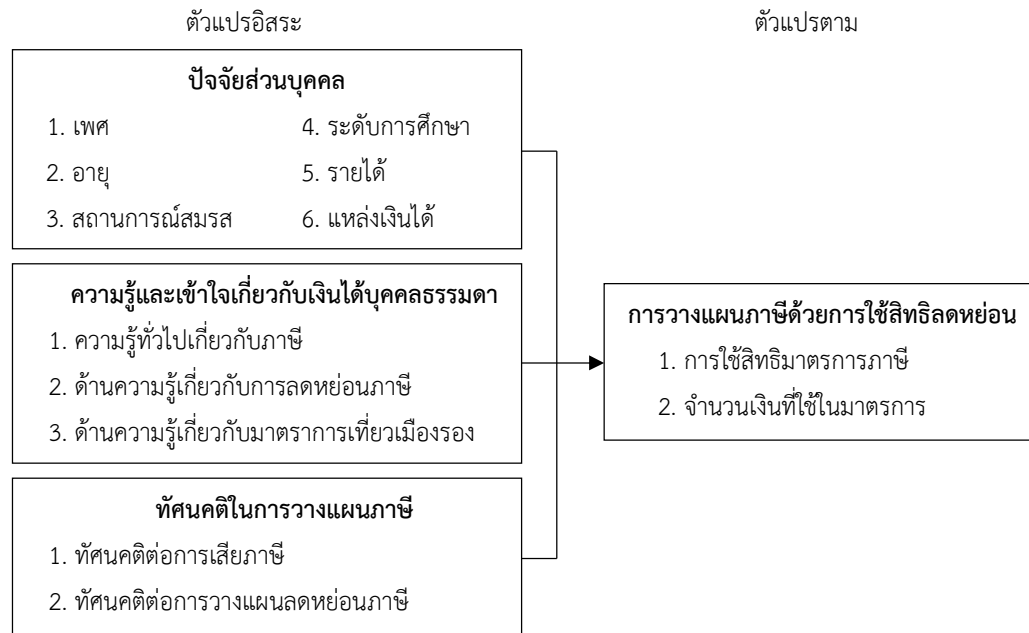
ต่อการเสียภาษี จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบภาษีให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เช่น มาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

แนวคิดของ Smith (1776) เรื่องหลักการจัดเก็บภาษีที่ดี ได้แก่ 1) ความยุติธรรม หมายถึง ทุกคนใช้สิทธิภาษีได้เท่าเทียม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ 2) ความแน่นอน หมายถึง ความชัดเจนของกฎหมาย ผู้เสียภาษีรู้สิทธิและใช้ได้ถูกต้อง 3) ความสะดวก หมายถึง ระบบภาษีใช้งานง่าย ลดภาระ เพิ่มการใช้สิทธิ 4) ความประหยัด หมายถึง มาตรการภาษีคุ้มค่า ต้นทุนต่ำ ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ประเมินความเหมาะสมของมาตรการภาษี เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิได้ง่ายและสนับสนุนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้ มีความสำคัญในการวางรากฐานทางทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การวางแผนภาษีของบุคคลธรรมดา โดยเฉพาะในบริบทของการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของความรู้ภาษี ทักษะคิด และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิ องค์ความรู้จากทฤษฎีของ Hoffman (1961) แนวคิดการจัดเก็บภาษีของ Smith (1776) และกรอบกฎหมายภาษีของไทย เป็นฐานสำคัญในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เสียภาษี และช่วยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบททางนโยบายปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวางแผนภาษีส่วนบุคคลถือเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในบริบทของการจัดการการเงินของครัวเรือน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากหลากหลายปัจจัย หนึ่งในกลุ่มปัจจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล อาทิ เพศ อายุ และสถานะสมรส ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติ ภาระภาษี และเป้าหมายทางการเงินที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ระดับการศึกษาและรายได้ยังบ่งชี้ถึงความสามารถในการทำความเข้าใจกฎหมายภาษีและแรงจูงใจในการวางแผนภาษีของผู้เสียภาษีอย่างมีนัยสำคัญ อีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวางแผนภาษีโดยการใช้สิทธิลดหย่อน คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเฉพาะความรู้เรื่องสิทธิลดหย่อนภาษี ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถใช้ประโยชน์จากมาตรการทางภาษีได้อย่างเต็มที่ ควบคู่ไปกับทัศนคติที่ดีต่อการวางแผนภาษี ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนให้บุคคลแสวงหาข้อมูลและดำเนินการจัดการภาษีของตนอย่างแข็งขัน กรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคคลธรรมดาที่คาดว่าจะใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีจำนวน 250,000 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) โดยการศึกษาครั้งนี้มีจำนวนผัดตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 419 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น โดยอิงจากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในบริบทของมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย และสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เสียภาษีในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและประยุกต์เนื้อหาแบบสอบถามจากแหล่งข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ การพัฒนาแบบสอบถามอ้างอิงจากงานวิจัยของชนิฐา นิลรัตนานนท์ (2567) ได้ศึกษาผลกระทบของความรู้ในสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ที่มีต่อประสิทธิภาพการวางแผนภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และงานวิจัยของณัฐพัชร อภิวัฒน์ไพศาล (2564) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมทางภาษี ปัญหาการเสียภาษี และการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อสร้างข้อคำถามที่สามารถสะท้อนระดับความรู้ของผู้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือวิจัยแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 ส่วนความรู้เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ทั่วไป 2) ความรู้ด้านการลดหย่อนภาษี และ 3) ความรู้ด้านมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนที่ 3 ทศนคติในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 1) ทศนคติต่อการเสียภาษี และ 2) ทศนคติการวางแผนลดหย่อนภาษี ส่วนที่ 4 การใช้สิทธิลดหย่อนภาษี แบ่งเป็น 1) ใช้/ไม่ใช้ สิทธิ

มาตรการลดหย่อนภาษี 2) จำนวนเงินที่ใช้สิทธิลดหย่อนภาษี แบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ โดยใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียวในการประเมินแต่ละข้อ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีและระเบียบวิธีวิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์อยู่ในระดับยอมรับได้ มีค่าระหว่าง 0.841 – 0.963 ระดับความเชื่อมั่นในภาพรวมอยู่ที่ 0.937 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 จึงสรุปได้ว่า เครื่องมือมีความเที่ยงและเชื่อถือได้เพียงพอสำหรับการศึกษานี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามทั้งในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Form ทั้งนี้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจนก่อนการตอบแบบสอบถาม และผู้ตอบแบบสอบถามให้ความยินยอมก่อนเริ่มตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งดำเนินการรักษาความลับของข้อมูลตามหลักจริยธรรมในการวิจัยอย่างเคร่งครัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานโดยใช้ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก และการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการใช้สถิติมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	124	28.6
	หญิง	295	70.4
อายุ	20-30 ปี	164	37.8
	31-40 ปี	156	35.9
	41-50 ปี	70	16.1
	51-60 ปี	20	4.6
	61 ปี ขึ้นไป	9	2.1
สถานภาพสมรส	โสด	292	67.3
	สมรส	127	29.3
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	27	6.2
	ปริญญาตรี	272	62.7
	ปริญญาโท	106	24.4
	ปริญญาเอก	14	3.2
รายได้	0 – 15,000	19	4.5
	15,000 – 30,000	219	52.3
	30,001 – 60,000	128	30.5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	60,000 – 100,000	35	8.4
	มากกว่า 100,000 บาท	18	4.3
แหล่งเงินได้	รายได้จาก 1 แหล่ง	338	77.9
	รายได้จากมากกว่า 1 แหล่ง	81	18.7
การใช้สิทธิ	ไม่ใช้สิทธิ	244	58.2
	ใช้สิทธิ	175	41.8

จากตารางที่ 1 ผลศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 419 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.4 กลุ่มอายุที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือช่วง 20 – 30 ปี สถานภาพสมรสส่วนใหญ่โสด คิดเป็นร้อยละ 67.3 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี รายได้รายเดือนอยู่ในช่วง 15,001 – 30,000 บาท และส่วนใหญ่มีแหล่งเงินได้เพียงแหล่งเดียว คิดเป็นร้อยละ 77.9 โดยผู้ตอบแบบสอบถามใช้สิทธิลดหย่อนภาษี คิดเป็นร้อยละ 41.8 ในขณะที่ผู้ที่ไม่ใช้สิทธิ คิดเป็นร้อยละ 58.2

ตารางที่ 2 คำจำกัดความของตัวแปรและการวัด

ตัวแปร	คำจำกัดความและการวัดผล
TAX_PLAN-1	การใช้สิทธิตามมาตรการลดหย่อนกำหนดให้ 1 = ใช้สิทธิ, 0 = ไม่ใช้สิทธิ
TAX_PLAN-2	จำนวนเงินที่ใช้สิทธิตามมาตรการลดหย่อนภาษี โดยที่ 1 = 0 - 5000, 2 = 5001 - 10000, 3 = 10001 - 15000, 4 = มากกว่า 15000
SEX	เพศของผู้ตอบแบบสอบถามโดยที่ 0 = ผู้ชาย, 1 = ผู้หญิง
AGE	ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยที่ 1 = 20 - 30 ปี, 2 = 31 - 40 ปี, 3 = 41 - 50 ปี, 4 = 51 - 60 ปี และ 5 = 61 ปีขึ้นไป
MAR	สถานภาพการสมรส โดย 0 = โสด, 1 = สมรส
EDU	ระดับการศึกษา โดยที่ 1 = ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, 2 = ระดับปริญญาตรี, 3 = ระดับปริญญาโท, 4 = ปริญญาเอก
INC	รายได้ โดยที่ 1 = 0 - 15000, 2 = 15000 - 30000, 3 = 30001 - 60000, 4 = 60001 - 100000, 5 = มากกว่า 100,000
INCSRC	แหล่งเงินได้ โดยที่ 0 = รายได้จาก 1 แหล่ง, 1 = รายได้มากกว่า 1 แหล่ง
TAX_GEN	วัดระดับความรู้ด้านภาษีทั่วไป 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด และ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด
TAX_DED	วัดระดับความรู้ด้านสิทธิลดหย่อน 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด และ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด
TAX_TOUR	วัดระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรการภาษี 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด และ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด
ATT_TAX	วัดระดับทัศนคติต่อการเสียภาษี 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด และ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด
ATT_DED	วัดระดับทัศนคติต่อการวางแผนลดหย่อน 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด และ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation)

	SEX	AGE	MAR	EDU	INC	INC_ SRC	TAX_ GEN	TAX_ DED	TAX_ TOUR	ATT_ TAX	ATT_ DED	TAX_ PLAN-1
SEX	1											
AGE	-0.047	1										
MAR	-0.219**	0.635***	1									
EDU	0.061	0.169*	-0.029	1								
INC	-0.200**	0.466***	0.235**	0.462***	1							
INC_SRC	0.045	0.183*	-0.012	0.239**	0.067	1						
TAX_GEN	0.277***	0.147	-0.149*	0.233**	0.046	-0.051	1					
TAX_DED	0.286***	0.086	-0.183*	0.135	0.021	-0.070	0.883***	1				
TAX_TOUR	0.232**	0.155*	-0.091	0.179*	0.069	-0.029	0.793***	0.809***	1			
ATT_TAX	0.254***	0.265***	0.014	0.303***	0.215**	-0.003	0.802***	0.812***	0.766***	1		
ATT_DED	0.199**	0.187*	-0.021	0.244**	0.145	-0.104	0.856***	0.852***	0.774***	0.786**	1	
TAX_PLAN-1	-0.140***	0.121**	0.073	0.221***	0.203***	-0.010	-0.084	-0.066	-0.078	0.048	-0.048	1

*, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตามตารางที่ 3 พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการวางแผนภาษี โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงว่า เพศหญิงมีแนวโน้มวางแผนใช้สิทธิลดหย่อนภาษีน้อยกว่าเพศชาย และอายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการวางแผนภาษี โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขณะที่ระดับการศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกเช่นกัน โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 สะท้อนว่าผู้ที่มีอายุมาก การศึกษาสูง และรายได้สูงมีแนวโน้มวางแผนใช้สิทธิลดหย่อนภาษีมากขึ้น

การวิจัยที่มีส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านการใช้สิทธิ

การวิเคราะห์แบบจำลองสมการที่ 1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิตามมาตรการลดหย่อนภาษี พบว่า มีปัจจัยสำคัญ 4 ตัวแปรที่ส่งผลการตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อนภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตัวแปรเพศ (SEX) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.468 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบ กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มใช้สิทธิลดหย่อนภาษีน้อยกว่าเพศชาย ในขณะที่ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษี (TAX_GEN) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.450 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้ภาษีในภาพรวมมากขึ้นกลับมีแนวโน้มไม่ใช้สิทธิลดหย่อนดังกล่าว ในทางกลับกันระดับการศึกษา (EDU) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.647 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น โอกาสในการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีจะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และทัศนคติต่อการเสียภาษี (ATT_TAX) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.361 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเสียภาษีมีแนวโน้มจะใช้สิทธิลดหย่อนภาษีมากกว่า ผู้ที่มีทัศนคติเชิงลบ อย่างไรก็ตาม อายุ สถานภาพสมรส รายได้ แหล่งเงินได้ ความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับการลดหย่อน และทัศนคติต่อการวางแผนภาษี ไม่พบว่ามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมการใช้สิทธิ

แบบจำลองสมการที่ 1 สมการถดถอยโลจิสติกของการเลือกใช้สิทธิตามมาตรการลดหย่อนภาษี สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\text{TAX_PLAN-1} = \beta_0 + \beta_1\text{SEX} + \beta_2\text{AGE} + \beta_3\text{MAR} + \beta_4\text{EDU} + \beta_5\text{INC} + \beta_6\text{INC_SRC} + \beta_7\text{TAX_GEN} + \beta_8\text{TAX_DED} + \beta_9\text{TAX_TOUR} + \beta_{10}\text{ATT_TAX} + \beta_{11}\text{ATT_DED} + \mathcal{E}$$

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) ผ่านการใช้สิทธิ

ตัวแปร	b	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
เพศ (SEX)	-0.468	0.240	3.817	1	0.051*	0.626
อายุ (AGE)	0.087	0.160	0.294	1	0.588	1.090
สถานะสมรส (MAR)	-0.162	0.302	0.286	1	0.593	0.851
การศึกษา (EDU)	0.647	0.202	10.241	1	0.001***	1.911
รายได้ (INC)	0.238	0.151	2.485	1	0.115	1.269
แหล่งเงินได้ (INC_SRC)	-0.337	0.293	1.323	1	0.250	0.714
ความรู้ด้านภาษีทั่วไป (TAX_GEN)	-0.450	0.268	2.826	1	0.093*	0.638
ความรู้ด้านสิทธิลดหย่อน (TAX_DED)	0.105	0.303	0.119	1	0.730	1.110
ความรู้เกี่ยวกับมาตรการภาษี (TAX_TOUR)	-0.168	0.206	0.669	1	0.413	0.845
ทัศนคติต่อการเสียภาษี (ATT_TAX)	0.361	0.163	4.874	1	0.027**	1.434
ทัศนคติต่อการวางแผนลดหย่อน (ATT_DED)	-0.066	0.228	0.083	1	0.773	0.936

*, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

การวิเคราะห์แบบจำลองสมการที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจำนวนเงินที่ใช้สิทธิตามมาตรการ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพล ได้แก่ อายุ (AGE) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.118 และนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มใช้จำนวนเงินลดหย่อนภาษีมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางการเงินและประสบการณ์ในการวางแผนภาษีมากกว่ากลุ่มอื่น นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษา (EDU) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.112 และนัยสำคัญที่ระดับ 0.10 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีแนวโน้มใช้สิทธิลดหย่อนภาษีมากกว่า เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าใจเงื่อนไขของมาตรการได้ดีกว่า แหล่งเงินได้ (INC_SRC) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.186 และนัยสำคัญที่ระดับ 0.10 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีแหล่งรายได้หลากหลายหรือมั่นคงมีแนวโน้มใช้สิทธิลดหย่อนภาษีมากขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพในการวางแผนภาษีที่ดีกว่า และในทางกลับกัน รายได้ (INC) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.151 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบ กล่าวคือ ผู้มีรายได้สูงมีแนวโน้มใช้จำนวนเงินลดหย่อนภาษีน้อยลง อาจเนื่องจากผู้เสียภาษีกลุ่มนี้เลือกการวางแผนภาษีผ่านมาตรการอื่นที่เหมาะสมและใช้สิทธิลดหย่อนในจำนวนเงินที่มากกว่า อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเพศ สถานะการสมรส ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษี ความรู้เฉพาะด้านลดหย่อนภาษี ความรู้เกี่ยวกับมาตรการภาษีเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงทัศนคติต่อการเสียภาษีและการวางแผนลดหย่อนภาษีกับจำนวนเงินที่ใช้สิทธิลดหย่อนตามมาตรการดังกล่าวในการวางแผนภาษี

แบบจำลองสมการที่ 2 สมการถดถอยพหุคูณของจำนวนเงินในการใช้สิทธิตามมาตรการลดหย่อนภาษี สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\text{TAX_PLAN-2} = \beta_0 + \beta_1\text{SEX} + \beta_2\text{AGE} + \beta_3\text{MAR} + \beta_4\text{EDU} + \beta_5\text{INC} + \beta_6\text{INC_SRC} + \beta_7\text{TAX_GEN} + \beta_8\text{TAX_DED} + \beta_9\text{TAX_TOUR} + \beta_{10}\text{ATT_TAX} + \beta_{11}\text{ATT_DED} + \varepsilon$$

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple linear regression) ผ่านจำนวนเงินที่ใช้สิทธิ

ตัวแปร	b	Std. Error	t	Sig.
เพศ (SEX)	-0.021	0.085	-0.250	0.803
อายุ (AGE)	0.118	0.057	2.088	0.038**
สถานะสมรส (MAR)	-0.078	0.114	-0.687	0.493
การศึกษา (EDU)	0.112	0.068	1.652	0.100*
รายได้ (INC)	-0.151	0.056	-2.688	0.008***
แหล่งเงินได้ (INC_SRC)	0.186	0.103	1.815	0.071*
ความรู้ด้านภาษีทั่วไป (TAX_GEN)	-0.027	0.113	-0.234	0.815
ความรู้ด้านสิทธิลดหย่อน (TAX_DED)	0.068	0.111	0.616	0.539
ความรู้เกี่ยวกับมาตรการภาษี (TAX_TOUR)	0.024	0.076	0.314	0.754
ทัศนคติต่อการเสียภาษี (ATT_TAX)	0.007	0.072	0.095	0.925
ทัศนคติต่อการวางแผนลดหย่อน (ATT_DED)	-0.026	0.086	-0.303	0.762

*, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านการใช้สิทธิลดหย่อนภาษี ผลการศึกษานี้พบว่า เพศ ระดับการศึกษา ทัศนคติต่อการเสียภาษี และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับธนัฐภัทร มีไพญลย์สกุล (2563) ที่ระบุว่า ทัศนคติเชิงบวกส่งผลให้ผู้เสียภาษีมีแนวโน้มเข้าร่วมมาตรการของรัฐมากขึ้น ส่วนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีที่แสดงความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้สิทธิ โดยสรุป ผลการศึกษานี้มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อนภาษีอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมการใช้สิทธิผ่านมาตรการภาษี ควรคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละกลุ่มประชากร ทั้งด้านความรู้ ทัศนคติ และโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ในการออกแบบนโยบายให้ตรงกับพฤติกรรมของผู้เสียภาษีในความเป็นจริง

การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วยจำนวนเงินที่ใช้สิทธิลดหย่อนภาษี ผลการศึกษาพบว่า อายุ รายได้ ระดับ การศึกษา และแหล่งเงินได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อจำนวนเงินที่ใช้สิทธิลดหย่อนภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญในการใช้สิทธิลดหย่อนทางภาษีเพื่อวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยผลการศึกษาคาดว่าจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายทางด้านภาษีให้ครอบคลุมและตรงตามความต้องการของ ผู้เสียภาษีอีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในมิติของพฤติกรรมการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเฉพาะในบริบทของการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตามมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ ผ่านการวิเคราะห์ตัวแปรพฤติกรรม 2 ระดับ ได้แก่ การตัดสินใจใช้สิทธิและ จำนวนเงินที่ใช้สิทธิ ซึ่งไม่เพียงสะท้อนรูปแบบการตอบสนองของผู้เสียภาษีต่อมาตรการของรัฐ แต่ยังเปิดเผยประเด็นเชิงพฤติกรรมและแรงจูงใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ประการแรก งานวิจัยชี้ให้เห็นบทบาทของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศและระดับการศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมใช้สิทธิ โดยเฉพาะผลการวิเคราะห์ พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มใช้สิทธิลดหย่อนน้อยกว่าเพศชาย ซึ่งสะท้อนถึงบริบททางเศรษฐกิจและบทบาทในครัวเรือนที่แตกต่างกัน และสามารถต่อยอดสู่แนวทางการกำหนดนโยบายภาษีที่คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศและบทบาททางสังคม (gender-sensitive tax policy)

ประการที่สอง งานวิจัยได้นำเสนอแง่มุมในทฤษฎีพฤติกรรมการปฏิบัติตามภาษี (behavioral tax compliance theory) ซึ่งมักเชื่อว่า ผู้มีความรู้ภาษีสูงจะสามารถใช้สิทธิทางภาษีได้ดีกว่า แต่จากผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ทางภาษีไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อจำนวนเงินที่ใช้สิทธิโดยตรงแสดงให้เห็นว่า ความรู้เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ หากมาตรการขาดแรงจูงใจเชิงนโยบาย เช่น ขอบเขตการลดหย่อนที่จำกัดหรือความยุ่งยากในกระบวนการใช้สิทธิ

ประการที่สาม งานวิจัยพบว่า ทักษะคิดของผู้เสียภาษีมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สิทธิ โดยเฉพาะทักษะคิดเชิงลบต่อภาษี มีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนเงินที่ใช้สิทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับระบบภาษีกลับมีแนวโน้มใช้สิทธิในวงเงินที่สูงกว่า ซึ่งสะท้อนว่า การใช้สิทธิในมุมมองของกลุ่มนี้อาจเป็นการ “ชดเชย” หรือ “ลดภาระ” ภาษีมากกว่าจะเป็นผลจากความเข้าใจเชิงจริยธรรม องค์ความรู้ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนานโยบายสื่อสารภาษีที่เชื่อมโยงกับทัศนคติและคุณค่าทางสังคม

ท้ายที่สุด งานวิจัยนี้เสนอกรอบแนวคิดที่แยกการศึกษาพฤติกรรมการใช้สิทธิออกเป็น 2 มิติที่สำคัญ ได้แก่ การตัดสินใจใช้สิทธิ และจำนวนเงินที่ใช้สิทธิ ซึ่งช่วยให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เสียภาษีในเชิงลึกมากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรการทางภาษีที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตอบสนองพฤติกรรมจริงในภาคประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เพื่อตอบสนองความต้องการในการวางแผนภาษีของประชาชน และกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นที่การสร้างคามยืดหยุ่นและเข้าถึงง่ายยิ่งขึ้น เริ่มต้นด้วยการขยายระยะเวลาโครงการ เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการวางแผนการเดินทางและใช้สิทธิลดหย่อนภาษีได้อย่างรอบคอบ

1.2 เพื่อกระตุ้นกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางถึงสูงให้มีส่วนร่วมมากขึ้น จึงต้องมีการเสนอเพิ่มวงเงินลดหย่อน ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดเม็ดเงินสู่เศรษฐกิจเมืองรอง โดยคำนึงถึงความหลากหลายของพฤติกรรมผู้บริโภคด้วยการขยายขอบเขตค่าใช้จ่ายที่ลดหย่อนได้ ให้ครอบคลุมกิจกรรมและบริการท่องเที่ยวที่กว้างขวางขึ้น ทำให้ผู้เสียภาษีมีทางเลือกในการวางแผนภาษีมากขึ้น

1.3 การพัฒนาระบบดิจิทัล เพื่ออำนวยความสะดวกในการวางแผนและใช้สิทธิ ลดขั้นตอนและความซับซ้อน ทำให้เข้าถึงมาตรการได้ง่ายและรวดเร็ว

1.4 การประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด เช่น เว็บไซต์ราชการ อินโฟกราฟิก หรือคลิปวิดีโอ จะช่วยสร้างความตระหนักรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทำให้มาตรการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนภาษีและสนับสนุนนโยบายรัฐ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้นักวิจัยนำไปต่อยอดเพื่อศึกษามาตรการลดหย่อนอื่น ๆ ต่อไป โดยการวิจัยในอนาคตอาจศึกษาต่อยอดปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขยายระยะเวลาและเพิ่มวงเงินลดหย่อน รวมถึงการขยายประเภทค่าใช้จ่ายที่สามารถนำมาลดหย่อนได้ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและดึงดูดผู้มีรายได้หลากหลาย

2.2 เพิ่มการวิเคราะห์บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึงสิทธิ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2563). *คู่มือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประจำปีภาษี 2563*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.rd.go.th/61904.html>.
- กรมสรรพากร. (2567). *คำถาม-คำตอบมาตรการภาษีเพื่อการท่องเที่ยว*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2567 จาก https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/lorchor/newsbanner/2024/6/PR12062567.pdf.
- กระทรวงการคลัง. (2567). *มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศ*. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.
- ชนิฐา นิลรัตนานนท์. (2567). ผลกระทบของความรู้ในสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ที่มีต่อประสิทธิภาพการวางแผนภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. *วารสารการจัดการและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 11(2), 297–311.
- ณัฐพัชร์ อภิวัฒน์ไพศาล. (2564). พฤติกรรมทางภาษี ปัญหาการเสียภาษี และการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 8(1), 113–130.
- ณัฐภัทร มีไพบุลย์สกุล. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติด้านความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี: กรณีศึกษาผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรุงเทพมหานคร. *การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- Hoffman, W. H. Jr. (1961). The theory of tax planning. *The Accounting Review*, 36(2), 274–281.
- Smith, A. (1776). *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*. London: W. Strahan and T. Cadell.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.